

Д.Є. Донецьк: Вид-во ДонДУ, 2006. 326 с.

4. Философия и методология науки / ред. В. И. Купцова. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. Москва: Высшая школа, 1996. 736 с.

5. Белл Даниел. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. Москва: Прогресс, 2004. 944 с.

Здор Я. О., здобувачка вищої освіти 2 курсу гр. МР-191
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ДАЛЕКТИКА ІНЬ-ЯН ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МЕНТАЛІТЕТ

Поняття інь і ян існували в китайській філософії здавна. Ян – це чоловіче активне начало, інь – жіноче пасивне. Все в цьому світі, вважали китайці, складається з протилежностей: небесне і земне, холодне і гаряче, високе і низьке, велике і маленьке. У V столітті до н. е. в Китаї з'явилася філософська школа Ін-ян цзя (Школа темного і світлого начал), яка збила всі знання про ін-ян в єдине. Філософи цієї школи розробили цілу систему, яка пояснює все світобудову з точки зору двох протилежних начал.

Як же інь і ян створюють Всесвіт і підтримують її гармонійне існування? Тут потрібно згадати ще одну категорію китайської філософії – п'ять першоелементів, або п'ять стихій. Це вогонь, вода, метал, дерево і земля. П'ять елементів утворюються від взаємодії один з одним інь і ян. Вступаючи у взаємозв'язок, вони, в свою чергу, створюють все велике розмаїття цього світу, в тому числі людини.

Вчення про п'ять елементів і двох начал не було абстрактної теорією, воно застосовувалося і до цього дня застосовується китайцями в багатьох сферах життя. На ньому заснована китайська медицина, бойові мистецтва, гадательні практики і феншуй. Всі речі і явища розглядаються в відношенні з п'ятьма елементами. Наприклад, елементу вогню відповідає червоний колір, пора року – літо, числа 2 і 7, планета Марс, в організмі людини – серце тощо [1].

В «Го юй» ін-ян вперше представлені як дві іпостасі «пневми» (ци) – відповідно «земна» і «небесна», порушення порядку взаємодії яких призводить до стихійних лих і відчай. У «Гуань-цзи» з взаємодією ін-ян пов'язані зміна пір року, дня і ночі. У «Чжуан-цзи» інь ян пов'язані з категоріями «Дао де цзин»: «спокій» і «рух». У традиційній космогонії поява інь ян знаменує собою перший крок від недиференційованого («хаотичного» - хунь дунь) єдності первозданної «пневми» до різноманіття всієї «темряви речей» (вань у) («Дао Де Цзін»). У процесуальному аспекті головний закон інь ян – дао, тобто їх взаємоперетворення після досягнення певної фази розвитку: «одне інь, одне ян – це і є дао». Наївно-діалектичні уявлення відображені і в субстанціальному осмисленні опозиції інь ян: кожне з протилежних начал містить в собі потенцію іншого. Таким чином, модель інь ян визначає не тільки розвиток, але і пристрій всього суцього в світі. Принцип полярної дуалізації реалізується на всіх рівнях існування об'єктів: будь-яка сторона інь і будь-яка сторона ян в свою чергу діляться на інь ян і т.д. Ця теорія універсального дуалізму сформувалася в середині 1-го тисячоліття до н. е. і вперше була систематично викладена в «Чжоу і», де інь ян названі «двома зразками» (лян і), народженими «Великим межею» (тай цзи), і ототожені з елементарними компонентами гексаграмм (див. Гуа) - перерваної і цілої

рисами відповідно. Найбільший розвиток вона отримала в школі Іньян цзя, а Дун Чжуншу поєднав її з вченням про «п'ять елементів» (у син), що в подальшому стало основою практично всіх традиційних філософських і наукових побудов [2].

Україна має традицію використовувати орнамент хреста на рушнику. У такому контексті доцільно звернутись до наступного аргументованого твердження: «Варто зазначити, що хрести на рушниках мають язичницьке коріння. Вважалося, що прямий хрест символізував чоловіче, духовне начало, а косий – жіноче, матеріальне [3]. Проте, не тільки політеїзм наших пращурів спонукав до перенесення цієї діалектики на полотно. Подібне зустрічаємо й у натурфілософії даосів. Подібне зустрічаємо й у дослідженні В. Пахаренка: «Опозиція «чоловік» – «жінка». Її вирішення пропонує вже східна монада. Дві протилежні точки в колі символізують чоловічу й жіночу первини (китайською – янь і інь)... Чорна точка на білому полі і біла – на чорному показують, що кожна із первин уміщує в собі протилежність, яка напружує і підтримує...» [4, с. 69-70]. Відтак, можемо припустити, що аплікація «чоловічого» і «жіночого» в хрестовому зображенні символізувало людську гармонію, а також спільні історико-цивілізаційні надбання [5].

Якщо хочете зробити своє життя щасливим, рішення мудрими, бути здоровими і повністю реалізувати свій потенціал – почніть вивчати природу Інь-Ян. Це основа, на якій будується Всесвіт, це ті цеглинки, які забезпечують будь-які зміни навколо і всередині вас. Варто зрозуміти, як боротьба двох протилежностей народжує всі зміни Буття і допомагає життю проявитися з небуття. Тоді й дізнаємося, як можна змінити своє життя на краще.

Список використаних джерел

1. Онлайн енциклопедія. Філософія інь-ян і вчення про п'ять елементів. URL: https://sitekid.ru/filosofiya/filosofiya_in-yan_i_uchenie_o_pyati_elementah.html (дата звернення 11.03.2021.)
2. Електронна бібліотека. Інститут філософії Російської Академії Наук. URL: <https://iphlib.ru/greenstone3/library> (дата звернення 12.03.2021.)
3. Киселиця С.В., Пономаренко М.І. Християнські мотиви в етнографії українства // Юність науки – 2020: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез доповідей X Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 23-24 квітня 2020 р.) / Національний університет «Чернігівська політехніка». Чернігів: ЧНТУ, 2020. С. 658-659. URL: <https://stu.cn.ua/media/files/conference/yun20-t2.pdf> (дата звернення 09.03.2021.)
4. Пахаренко В.І. Власне-мітичний механізм згармонізування світу // Вісник Черкаського університету. Серія «Філософія». – Черкаси : Вид-во ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2015. Вип. 31 (364). С.66-73. Доступно: URL: <http://philosophy-journal.cdu.edu.ua/article/view/374/388> (дата звернення 14.03.2021.)
5. Фольклорно-етнографічна лабораторія «Музей українського рушника» ННІ УФ та СК Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. URL: <http://ufck.univer.cherkassy.ua/> (дата звернення 12.03.2021.)